

## UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 listopada 2015 roku (znak DS. 0720649/15 GI), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 24 listopada 2015 roku, Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, na podstawie art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, odmówił Z. P. prawa do wypłaty w zbiegu świadczeń z tytułu renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym (1.066,23 zł brutto) oraz z tytułu emerytury pracowniczej (521,31 zł brutto), kontynuując wypłatę świadczenia rentowego, jako świadczenia w wyższej wysokości.

/decyzja – k. 212 - 212 odwrót akt rentowych KRUS/

W dniu 7 grudnia 2015 roku wnioskodawczyni złożyła odwołanie od powyższej decyzji uznając ją za krzywdzącą i wnosząc o uwzględnienie w stażu sumarycznym okresu jej pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, a w konsekwencji tego o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do wypłaty obu zbiegających się świadczeń.

/odwołanie – k. 2/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie wskazując, że wnioskodawczyni nie spełnia warunków koniecznych dla wypłaty obu podlegających zbiegowi świadczeń.

/odpowiedź na odwołanie - k. 3-4/

W piśmie procesowym z dnia 7 września 2016 r. (data nadania) Z. P. wniosła o ustanowienie dla niej w przedmiotowej sprawie pełnomocnika z urzędu.

/wniosek – k. 6/

Postanowieniem z dnia 14 września 2016 r. Sąd Okręgowy w Łodzi VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustanowił dla wnioskodawczyni pełnomocnika z urzędu w osobie radcy prawnego.

/postanowienie – k. 11/

Na rozprawie w dniu 25 stycznia 2017 r., poprzedzającej bezpośrednio wydanie wyroku, pełnomocnik wnioskodawczyni poparł odwołanie oraz wniósł o przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu w wysokości 150% stawki minimalnej, oświadczając, iż koszty te nie zostały pokryte przez wnioskodawczynię ani w całości, ani w części. Pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania.

/oświadczenia stron e-protokół z rozprawy z 25.01.2017 r., czas nagrania: 00:04:08, 00:13:53, płyta CD – k. 44/

### **Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:**

Z. P. urodziła się w dniu (...). Wnioskodawczyni ukończyła 16 rok życia w dniu 15 stycznia 1971 roku. Od 12-go roku życia wnioskodawczyni zaczęła uczyć się tkania od swojej matki, która była twórczynią ludową, a w wieku 15 lat potrafiła już tkąć samodzielnie przy użyciu krosna.

/okoliczność bezsporna/

W latach 1971 – 1976 wnioskodawczyni pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców, w latach 1976-1981 w gospodarstwie teściów (łącznie 10 lat), a od roku 1981 we własnym gospodarstwie rolnym (łącznie 11 lat i 5 miesięcy). Jednocześnie od 1 grudnia 1986 r. do 31 grudnia 1988 r. prowadziła działalność w zakresie wytwórczości ludowej i artystycznej i z tego tytułu podlegała ubezpieczeniom społecznym i opłacała składki.

/okoliczność bezsporna, a nadto zaświadczenie z 16.03.1992 – k. 6 akt rentowych, kwestionariusz z 25.03.1992 r. – k. 10 akt rentowych/

Orzeczeniem z dnia 18 maja 1992 r. Obwodowej – Wojewódzkiej Komisji Lekarskiej do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia wnioskodawczyni została uznana za długotrwale niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym.

/wypis orzeczenia z 18.05.1992 r. – k. 16 akt rentowych/

Od dnia 18 marca 1992 r. Z. P. nabyła prawo do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym – początkowo okresowej, a od dnia 1 października 2008 r. - stałej. Od dnia 1 marca 2015 r. wysokość renty wynosi 1.066,23 zł brutto.

/decyzja z 04.06.1992 r. – k. 20 – 21 akt rentowych KRUS, decyzja z 08.10.2008 r. – k. 192 akt rentowych KRUS/

Od dnia 15 października 2015 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego, wnioskodawczyni, na mocy prawomocnej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 2 listopada 2015 r., nabyła na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS prawo do emerytury pracowniczej. Wysokość świadczenia ustalono na 521,31 zł brutto.

### **Sąd Okręgowy zważył, co następuje:**

Odwołanie jest niezasadne i jako takie podlega oddaleniu.

W przedmiotowej sprawie zastosowanie znajduje przepis art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2016 r., poz. 277), zgodnie z którym w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przysługującej na podstawie tej ustawy z prawem do emerytury lub renty z innego ubezpieczenia społecznego, uprawnionemu wypłaca się jedno wybrane przez niego świadczenie, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4.

Powołany przepis art. 33 ust. 2 ww. ustawy reguluje kwestię zbiegu prawa do świadczenia w sytuacji, w której jedna osoba spełnia warunki do otrzymania więcej niż jednego świadczenia (emerytury lub renty) z różnych systemów ubezpieczeniowych, statuując ogólną zasadę pobierania jednego świadczenia (tzw. zasada niekumulacji). Zgodnie z tą zasadą uprawniony do więcej niż jednego świadczenia wybiera które świadczenie chce otrzymywać. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2013 r., II UK 186/13, Legalis nr 830702).

Z kolei w myśl art. 33 ust. 2a przepisu ust. 2 nie stosuje się do osób uprawnionych jednocześnie do emerytury rolniczej oraz do emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ust. 1, art. 24a lub art. 184 przepisów emerytalnych. Wskazane w art. 33 ust. 2a ww. ustawy regulacje prawne z ustawy o emeryturach i rentach z FUS dotyczą nabywania emerytury przez osoby urodzone po 31 grudnia 1948 r. Tym samym osoba urodzona po tym dniu, która nabędzie prawo do emerytury rolniczej (tzn. będzie legitymować się co najmniej 25 letnim okresem podlegania wyłącznie rolniczemu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu) oraz do emerytury pracowniczej na podstawie art. 24 ust. 1, art. 24a lub art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, będzie miała prawo do wypłaty obu świadczeń emerytalnych (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 października 2010 r., sygn. akt K 16/08, L. nr (...)).

Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, że w ustalonym stanie faktycznym zastosowanie znajduje norma prawna zawarta w art. 33 ust. 2 ww. ustawy. Wnioskodawczyni Z. P. w ramach rolniczego ubezpieczenia emerytalno-rentowego posiada bowiem od dnia 18 marca 1992 r. prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, a jednocześnie na mocy prawomocnej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 2 listopada 2015 r. nabyła od dnia 15 października 2015 r. prawo do emerytury pracowniczej. W przypadku wnioskodawczyni wystąpił zatem zbieg dwóch świadczeń z różnych systemów ubezpieczeniowych.

Jednocześnie, zdaniem Sądu Okręgowego, w przedmiotowej sprawie nie zachodzą podstawy do zastosowania przepisu art. 33 ust. 2a, wyłączającego stosowanie art. 33 ust. 2. W przypadku wnioskodawczyni nie nastąpił bowiem zbieg uprawnień do otrzymania dwóch świadczeń emerytalnych, tj. emerytury rolniczej oraz emerytury

pracowniczej. Zbiegowi podlega świadczenie rentowe z ubezpieczenia rolniczego oraz świadczenie emerytalne z systemu ubezpieczenia pracowniczego.

Uwzględniając powyższe okoliczności oraz jednoznaczne brzmienie przepisu art. 33 ust. 2 i ust. 2a wskazać zatem należy, że zaskarżona decyzja Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego jest prawidłowa. Wprawdzie ostateczny wybór jednego z dwóch podlegających zbiegowi świadczeń należy do sfery samodzielnych uprawnień ubezpieczonego, a z treści akt rentowych nie wynika, aby wnioskodawczyni przed wydaniem zaskarżonej decyzji formalnie takiego wyboru dokonała, to jednak – biorąc pod uwagę treść odwołania - uznać należy, że dokonany przez organ rentowy wybór świadczenia (tj. kontynuowanie wypłaty renty rolniczej, jako świadczenia kwotowo wyższego) odpowiada woli wnioskodawczyni. Brak jest bowiem podstaw do przyjęcia, że z dwóch podlegających zbiegowi świadczeń wnioskodawczyni wybrałaby świadczenie niższe, tj. emeryturę pracowniczą. W tym zakresie zaskarżonej decyzji nie kwestionuje również sama skarżąca.

Jedynie na marginesie powyższych rozważań wskazać należy, że trafne jest również stanowisko organu rentowego przedstawione w odpowiedzi na odwołanie, a dotyczące braku w przedmiotowym stanie faktycznym spełnienia przez wnioskodawczynię przesłanki niezbędnej dla nabycia prawa do emerytury rolniczej, tj. legitymowania się co najmniej 25-letnim okresem podlegania wyłącznie rolniczemu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu. Wnioskodawczyni legitymuje się bowiem rolniczym stażem ubezpieczeniowym w wymiarze jedynie 11 lat i 5 miesięcy (obejmującym okres pracy we własnym gospodarstwie rolnym od 1981 r. do 1992 r.). Nawet zatem, gdyby hipotetycznie do ww. stażu doliczyć okres pracy wnioskodawczyni w gospodarstwie rolnym jej rodziców po ukończeniu 16-go roku życia oraz późniejszej pracy w gospodarstwie rolnym jej teściów (tj. łącznie okres 10 lat – od 15 stycznia 1971 r. do 14 stycznia 1981 r.), to i tak w dalszym ciągu staż ten (21 lat i 5 miesięcy) będzie krótszy od wymaganego ustawą stażu ubezpieczenia rolniczego wynoszącego co najmniej 25 lat.

Wskazać w tym miejscu należy, że - wbrew oczekiwaniom wnioskodawczyni - obowiązujące przepisy prawa nie dopuszczają możliwości uwzględniania przy obliczaniu stażu ubezpieczeniowego pracy wykonywanej w gospodarstwie rolnym w wieku poniżej 16-go roku życia.

W judykaturze utrwalony jest pogląd, który Sąd Okręgowy w pełni podziela, że osoba, która ubiega się o zaliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym do stażu, winna spełniać kryteria pojęcia domownika z art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. W myśl powołanego przepisu domownikiem zaś jest osoba bliska rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie oraz stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. Nadto osoba taka winna wykonywać pracę w gospodarstwie rolnym w wymiarze nie niższym, niż połowa ustawowego czasu pracy pracowników, tj. minimum 4 godziny dziennie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 2 lutego 1997, sygn. akt II UKN 96/96, OSNP rok 1997, nr 23, poz. 473, z dnia 13 listopada 1998 r., sygn. akt II UKN 299/98, OSNP rok 1999, nr 24, poz. 799, z dnia 18 lutego 1999 r., sygn. akt II UKN 491/98, OSNP rok 2000, nr 8, poz. 324, z dnia 10 maja 2000 r., sygn. akt II UKN 535/99, OSNP rok 2001, nr 7, poz. 650 oraz wyrok Sadu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 15 listopada 2012, sygn. akt III AUa 508/12 – L. nr (...)).

Ustanowienie przez ustawodawcę granicy 16 lat, której przekroczenie umożliwia nadanie znaczenia prawnego pracy w gospodarstwie rolnym dzieci rolników w sferze prawa pracy lub prawa ubezpieczeń społecznych, wynika bowiem nie tylko z prawnej potrzeby ochrony prawidłowego rozwoju psychofizycznego dzieci przed ukończeniem ustawowo określonego przedziału wiekowego. Ustawowe uzależnienie określonych uprawnień od uzyskania wskazanej granicy wiekowej jest racjonalnie powiązane z uzyskaniem psychofizycznych możliwości wykonywania efektywnej pracy w rozmiarze uznanym przez ustawodawcę za wymagający określonych prawnych gwarancji ochronnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2005 r., I UK 301/04 – Legalis nr 287289).

Z tego względu podnoszona przez wnioskodawczynię w toku rozprawy okoliczność, że już w wieku 12 lat rozpoczęła od swojej matki naukę tkactwa, a w wieku 15 lat potrafiła już tkać samodzielnie przy użyciu krosna i pomagała swojej matce w wykonywaniu prac artystycznych, nie mogła wpłynąć na zwiększenie jej rolniczego stażu ubezpieczeniowego

poprzez doliczenie prac w gospodarstwie rolnym rodziców wykonywanych przez nią przed dniem 15 stycznia 1971 r., tj. przed ukończeniem 16-go roku życia.

Reasumując, skoro wnioskodawczyni nie nabyła prawa do emerytury rolniczej, (z powodu zbyt krótkiego stażu ubezpieczenia rolniczego), a zbiegowi w jej przypadku podlega prawo do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym oraz prawo do emerytury pracowniczej, to Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wydając zaskarżoną decyzję właściwie zastosował przepis art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników i na tej podstawie odmówił wnioskodawczyni wypłaty obu zbiegających się świadczeń.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477<sup>14</sup> § 1 k.p.c., oddalił odwołanie od zaskarżonej decyzji, o czym orzekł jak w punkcie 1. sentencji.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej Z. P. z urzędu Sąd Okręgowy rozstrzygnął w punkcie 2. wyroku przyznając ze Skarbu Państwa – Kasy Sądu Okręgowego w Łodzi na rzecz radcy prawnego Z. S. kwotę 221,40 zł z VAT (180 zł netto) w oparciu o § 11 ust. 2 w zw. z § 2 ust. 2 i 3,

§ 15 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz.U. z 2013r., poz. 490). W ocenie Sadu charakter przedmiotowej sprawy, niezbędny nakład pracy ustanowionego z urzędu pełnomocnika wnioskodawczyni oraz jego wkład w przyczynienie się do wyjaśnienia

i rozstrzygnięcia sprawy nie uzasadniały ustalenia wysokości kosztów nieopłaconej pomocy prawnej według stawki wyższej, aniżeli minimalna.

## ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawczyni.

/RP/